

Sygn. akt II KK 80/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Piotr Mirek (sprawozdawca)

SSN Andrzej Tomczyk

Protokolant Emilia Bieńczak

w sprawie **B. N.**

skazanego z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 282 k.k. w zw. z art. 283 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 15 marca 2022 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść

od wyroku Sądu Rejonowego w W.

z dnia 23 listopada 2020 r., sygn. akt III K (...),

**1. uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej rozstrzygnięć
zawartych w pkt III i IV;**

**2. kosztami postępowania kasacyjnego obciąża Skarb
Państwa.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w W., uwzględniając wniosek prokuratora złożony w trybie art. 335 § 2 k.p.k., wyrokiem z dnia 23 listopada 2020 r., sygn. akt III K (...), uznał oskarżonego B. N. za winnego popełnienia zarzuconych mu czynów,

wyczerpujących każdorazowo dyspozycję art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 282 k.k. w zw. z art. 283 k.k., a polegających na tym, że:

1. w dniu 27 listopada 2019 r. w W. przy ul. P., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, usiłował za pomocą groźby bliżej nieokreślonego zamachu na życie, zdrowie lub mienie, słowami: „dopiero się zacznie, szykujcie pieniądze na 4 grudnia, będziecie płacić co miesiąc 500 złotych” doprowadzić właściciela lokalu D. do niekorzystnego rozporządzenia pieniędzmi w kwocie 500 zł miesięcznie w ten sposób, iż zażądał od menagera restauracji M. J. regularnego płacenia takich kwot, lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na zatrzymanie go przez Policję w dniu 4 grudnia 2019 r., gdy przyszedł odebrać pieniądze, przy czym czyn stanowi wypadek mniejszej wagi;
2. w dniu 27 listopada 2019 r. w W. przy ul. P., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, usiłował za pomocą groźby bliżej nieokreślonego zamachu na życie, zdrowie lub mienie, słowami: „czy pani ktoś umiał życie? Ja będę za tydzień w środę, proszę przygotować 250 złotych. Przyjdę po haracz” doprowadzić właścicielkę salonu fryzjerskiego A. Z. do niekorzystnego rozporządzenia pieniędzmi w kwocie 250 zł miesięcznie w ten sposób, iż zażądał od niej zapłacenia takiej kwoty, lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na zatrzymanie go przez Policję w dniu 4 grudnia 2019 r., przy czym czyn stanowi wypadek mniejszej wagi;
3. w dniu 27 listopada 2019 r. w W. przy ul. P., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, usiłował za pomocą groźby bliżej nieokreślonego zamachu na życie, zdrowie lub mienie słowami: „przekaż właścicielowi, że przyjdę 4 grudnia po 1000 zł”, a na pytanie za co ta kwota odparł: „za to, że to wszystko tutaj w ogóle stoi” doprowadzić właściciela lokalu S. reprezentowanego przez J. K. do niekorzystnego rozporządzenia pieniędzmi w kwocie 1000 zł miesięcznie w ten sposób, iż zażądał płacenia takiej kwoty, lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na zatrzymanie go przez Policję w dniu 4 grudnia 2019 r., przy czym czyn stanowi wypadek mniejszej wagi.

Przyjmując, iż oskarżony czyny te popełnił w krótkich odstępach czasu z wykorzystaniem takiej samej sposobności, na podstawie art. 14 k.k. w zw. z art. 283 k.k., wymierzył mu jedną karę 4 miesięcy pozbawienia wolności (pkt I).

Na podstawie art. 63 § 1 k.k. zaliczył oskarżonemu na poczet tej kary okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 4 grudnia 2019 r. od godz. 14:40 do dnia 27 lutego 2020 r. oraz uznał karę pozbawienia wolności za wykonaną w wymiarze 2 miesięcy i 23 dni (pkt II).

Na podstawie art. 72 § 1 pkt 2 k.k. w zw. z art. 67 § 3 k.k. zobowiązał oskarżonego do pisemnego przeproszenia w terminie 30 dni od uprawomocnienia się wyroku pokrzywdzonych: M. J., A. Z. i J. K. (pkt III).

Na podstawie art. 72 § 1 pkt 6 k.k. zobowiązał oskarżonego do poddania się terapii leczenia uzależnień od alkoholu (pkt IV).

Zwolnił oskarżonego z obowiązku uiszczenia kosztów sądowych.

Wyrok nie został zaskarżony przez żadną ze stron postępowania i uprawomocnił się w pierwszej instancji w dniu 31 grudnia 2020 r.

Kasację od tego wyroku wniósł Prokurator Generalny. Zaskarżając go na korzyść oskarżonego, w części dotyczącej orzeczenia o karze, w zakresie nałożonych na B. N. w punktach III i IV części dyspozytywnej obowiązków probacyjnych w postaci pisemnego przeproszenia pokrzywdzonych oraz poddania się terapii leczenia uzależnień od alkoholu, Prokurator Generalny zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 343 § 3 i § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 2 k.p.k., polegające na niezasadnym uwzględnieniu przez Sąd meriti wadliwego wniosku prokuratora o skazanie B. N. bez przeprowadzenia rozprawy i wydaniu wyroku zgodnego z tym wnioskiem, w konsekwencji czego doszło do rażącej obrazę art. 72 § 1 pkt 2 i 6 k.k., poprzez zobowiązanie oskarżonego do pisemnego przeproszenia pokrzywdzonych oraz poddania się terapii leczenia uzależnień od alkoholu, w sytuacji gdy B. N. wymierzona została kara 4 miesięcy pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania, stanowiącego podstawę orzeczenia wskazanych obowiązków probacyjnych.

W konkluzji kasacji skarżący wniósł o uchylenie punktu III i IV części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku, w zakresie obowiązków probacyjnych w

postaci pisemnego przeproszenia pokrzywdzonych oraz poddania się terapii leczenia uzależnień od alkoholu.

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego jest oczywiście zasadna, a to pozwoliło na uwzględnienie jej w całości na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Powyższe orzeczenie jest wadliwe, gdyż zostało wydane z rażącym naruszeniem przepisów prawa wskazanych w zarzucie kasacji.

Jak słusznie zauważa skarżący, sąd, orzekając w trybie art. 343 k.p.k. w zw. z art. 335 k.p.k., jest zobligowany do zbadania wniosku prokuratora zarówno pod względem formalnym, jak i merytorycznym, niezależnie od tego, że wniosek został zaakceptowany przez oskarżonego. Kontrola sądu winna obejmować, poza oceną okoliczności popełnienia przestępstwa, także kwestię zgodności propozycji zawartych we wniosku z przepisami obowiązującego prawa materialnego i procesowego. Niezgodność wniosku z treścią tych norm powinna skutkować nieuwzględnieniem wniosku, a tym samym - stosownie do treści art. 343 § 7 k.p.k. - rozpoznaniem sprawy na zasadach ogólnych, o ile przed podjęciem takiej decyzji, prokurator za zgodą oskarżonego nie dokona takiej modyfikacji wniosku, która będzie konwalidowała jego wadliwość.

Sytuacja taka zachodziła w sprawie skazanego. Złożony przez prokuratora w trybie art. 335 § 2 k.p.k. wniosek obejmował propozycje sprzeczne z przepisami prawa materialnego. W świetle jednoznacznej treści art. 72 § 1 k.k. nie ulega wątpliwości, że wymienione w tym przepisie środki probacyjne, w tym zobowiązanie do przeproszenia pokrzywdzonego (art. 72 § 1 pkt 2 k.k.) oraz zobowiązanie do poddania się terapii uzależnień (art. 72 § 1 pkt 6 k.k.) mogą zostać orzeczone wyłącznie w przypadku zawieszenia wykonania kary. W odniesieniu do B. N. warunek ten nie został spełniony, gdyż prokurator wnioskował o wymierzenie oskarżonemu kary 4 miesięcy pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania.

Sąd Rejonowy, dokonując kontroli wniosku, powinien był dostrzec powyższą nieprawidłowość i uzależnić uwzględnienie wniosku od dokonania w nim przez prokuratora wskazanej przez siebie zmiany, zaakceptowanej przez oskarżonego (art. 343 § 3 k.p.k.) lub rozpoznać sprawę na zasadach ogólnych (art. 343 § 7

k.p.k.). Bezkrytyczne uwzględnienie wniosku prokuratora sprawiło, że zaskarżony wyrok został wydany z rażącym naruszeniem prawa materialnego, tj. art. 72 § 1 pkt 2 i pkt 6 k.k. (dodatkowe powołanie w pkt III wyroku przepisu art. 67 § 3 k.k., dotyczącego warunkowego umorzenia postępowania, jest niezrozumiałe i wydaje się przypadkowe). Miało ono istotny wpływ na jego treść, gdyż skutkowało zastosowaniem wobec oskarżonego środków probacyjnych, co do orzeczenia których brak było podstaw prawnych.

Niczego w tym zakresie nie zmienia odwołanie się przez Sąd Rejonowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku do „obowiązującej – *ex lege* – nowej filozofii probacji”. Wobec oczywistości stwierdzonej obrazy prawa materialnego uznać trzeba to jedynie za nieskuteczną próbę zracjonalizowania błędu Sądu Rejonowego. Równie nieskuteczną była późniejsza próba skorygowania treści uzasadnienia wyroku w trybie art. 105 § 1 k.p.k. Sąd Rejonowy, wydając postanowienie z dnia 11 stycznia 2021 r., sygn. akt III K (...), o sprostowaniu oczywistej omyłki pisarskiej, nie był władny w tym trybie ingerować merytorycznie w treść uzasadnienia wyroku, poprzez wyeliminowanie z niego całej sekcji dotyczącej orzeczonych środków probacyjnych.

W zaistniałym układzie procesowym Prokurator Generalny trafnie uznał, że zaistniała nieprawidłowość może być wyeliminowana bez konieczności kierowania sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Rejonowy – w drodze uchylenia tej części zaskarżonego wyroku, która zawiera rozstrzygnięcie o środkach probacyjnych. Przychylając się do tego wniosku, Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono po myśli art. 638 k.p.k.